Eduskunnan perustuslakivaliokunta
pev@eduskunta.fi

HE 14/2018 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE MAAKUNTAUUDISTUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOA SEKÄ VALTION LUPA-, OHJAUS- JA VALVONTATEHTÄVIEN UUDELLEENORGANISOINTIA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Kuntarahoitus Oyj (jäljempänä ”Kuntarahoitus”) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien hallituksen esitystä eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (”maakuntauudistus”).

Kuntarahoitus on sekä kuntasektorin että valtion tukeman sosiaalisen asuntotuotannon merkittävin rahoittaja, joka hankkii kaikki rahoitukseen tarvittavat varat kansainvälisillä pääomamarkkinoilla liikkeeseenlasketuilla joukkovelkakirjalainoilla ja jotka sijoittajille takaa Kuntien takauskeskus. Kuntarahoituksen tase on 34,7 miljardia euroa (31.12.2017) ja yhtiö on Euroopan keskuspankin valvonnassa oleva luottolaitos. Kuntien, kuntayhtymien ja kuntien yhtiöiden osuus Kuntarahoituksen lainakannasta on 54 % ja asuntoyhteisöjen osuus 46 % (31.12.2017). Kuntarahoituksen sijoittajakunta koostuu kansainvälisistä institutionaalisista sijoittajista (esim. keskuspankit merkittävässä roolissa), jotka arvioivat Kuntarahoitusta sijoituskohteena ja tässä arvioinnissa keskeisessä asemassa on kuntasektorin ja valtion luottokelpoisuus, toimintakyky ja poliittisen päätöksenteon uskottavuus/ennustettavuus. Kuntarahoituksen varainhankinnan avulla varmistetaan, että kuntasektorin ja sosiaalisen asuntotuotannon merkittävät investoinnit saadaan toteutettua kustannustehokkaasti ja niiden jälleenrahoitus on turvattu. Järjestelmän toimivuus on todennettu erityisesti vuonna 2008 alkaneen finanssikriisin myötä, missä Kuntarahoitus pystyi jatkamaan hankkeiden rahoittajana (mm. turvamaan valtion tukeman sosiaalisen asuntotuotannon rahoituksen elvytystilanteessa) ja hankkimaan tätä varten rahoitusta markkinoilta liikepankkien kärsiessä huomattavasti markkinaepävarmuudesta ja siten vetäytyessä kuntien ja sosiaalisen asuntotuotannon rahoituksesta.

Maakuntauudistuksessa on Kuntarahoituksen näkökulmasta katsottuna kaksi keskeistä asiaa, joihin haluamme kiinnittää perustuslakivaliokunnan huomion:

1) **Omaisuuden siirto maakunnille tulee tapahtua valtionsääntöoikeudellisesti tavalla, joka ei herätä epäilyksiä siitä, että perustavat omaisuuden suojaan liittyvät oikeusperiaatteet vaarantuisivat, mikä voisi johtaa kuntien itsehallinnollisen aseman uudelleen arvioimiseen pankkisääntelyn alla.**

2) **Nykyisten lainojen ja muiden sitoumusten siirto maakunnille ja siihen liittyvät järjestelyt tulee toteuttaa EU:n valtiontukisääntelyn kannalta kestävästi.**

Kuntarahoitus ymmärtää, että näitä mainittuja asioita on arvioitu osana uudistusta eri näkökulmista ja haluamme nostaa tällä lausunnolla näiden asioiden merkityksen Kuntarahoituksen kaltaisen toimijan kannalta seuraavilla asiakohtaisilla kommenteilla:

1) Omaisuuden siirto – kuntien riskipaino

Omaisuuden siirto ilman sitä koskevaa riittävää kompensaatiota on kuntien itsehallintoon keskeisesti liittyvä asia. Kuntien itsehallintoa koskeva arviointi on tärkeä Kuntarahoitukselle ja muille pankeille kuntien rahoittajana, jotta kunnille myönnetyt luotot säilyisivät pankkien vakavaraisuuslaskennassa ns. nollariskiluokassa. Tämän aseman menettäminen aiheuttaisi rahoituslaitoksille tarpeen varata merkittävästi lisää omia pääomia niiden taseissa olevia kuntien lainoja vastaan. Tämä puolestaan johtaisi tarpeeseen uudelleenhinnoitella kyseiset luotot luottolaitoksen kohonneiden kustannusten kattamiseksi. Kuntarahoitus ymmärtää, että tätä näkökulmaa on pohdittu niin perustuslakivaliokunnan aiemmissa lausunnoissa kuin viimeaikaisessa hallintovaliokunnan lausunnossa ja Kuntarahoitus yhtyy hallintovaliokunnan näkemykseen siitä, että voimaanpanolakiin tulisi lisättäväksi uusi 35 § koskien avustusta, joka liittyy kunnan itsehallinnon turvaamiseen tilanteessa, jossa uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyistä aiheutuu kunnalle taloudellisia ongelmia.

Riskipainojen säilyttäminen nykyisellä 0%:n tasolla on tärkeää, jotta maakuntauudistus ei aiheuta merkittäviä ennakoimattomia kustannuksia kuntasektorille, kun itse uudistuksen keskeinen tavoite on kustannustason pitäminen kontrolloituna. Tämä on tärkeää myös rahoituksen turvaamisen kannalta, koska riskipainojen muuttuminen voisi kiristää kotimaisten toimijoiden (ml. Kuntarahoitus) mahdollisuutta rahoittaa kuntia. Tämä saattaisi johtaa suurempaan riippuvuuteen kansainvälisistä rahoittajista ja lisätä kuntien jälleenrahoitusriskejä ja nostaa rahoituksen hintaa.

2) Valtiontukisääntely – siirtyvä luotot ja muut sitoumukset

Kuntarahoituksen kannalta on keskeistä, että osana maakuntauudistusta toteutetaan Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muutos (HE 5/2018), jolla mahdollistetaan Kuntarahoituksen jatkaminen kuntayhtymiltä maakunnille / Maakuntien Tilakeskus Oy:lle siirtyvien luottojen ja muiden sitoumusten rahoittajana. Kuntarahoitus voi rahoittaa ainoastaan Kuntien takauskeskuksesta annetun lain mukaista toimintaa eikä nykyinen laki tunnista maakuntaa tai sen omistamaa yhtiötä rahoituksen kohteena. Mikäli muutosta ei toteutettaisi, Kuntarahoituksen olisi irtisanottava siirtyvä lainat ja muut sitoumukset päättymään siirron yhteydessä. Kuntarahoituksen osalta näiden siirtyvien lainojen ja leasing-sopimusten määrä on tällä hetkellä noin 800 miljoonaa euroa ja lisäksi maakunnille siirtyvät johdannaissopimukset, jotka ovat nimellisarvoltaan tällä hetkellä noin 300 miljoonaa euroa. Siirtyvien erien kokonaismäärän odotetaan kasvavan lopulliseen siirtohetkeen menneessä vireillä olevien useiden sairaalahankkeiden myötä. Irtisanomisesta aiheutuvat kustannukset olisivat nähdäksemme tarpeeton uudistuksesta johtuva kustannus, joka voidaan välttää kuvatulla lakimuutoksella.

Kuntien takauskeskuksen Kuntarahoituksen varainhankinnalle myönnettyjen takausten osalta on vuonna 2004 annetulla EU-komission päätöksellä todettu, että järjestely ei sisällä valtiontukea, kun rahoitus kohdistuu Kuntien takauksesta annetun lain mukaisiin kohteisiin. Tämä takausjärjestelmä on Kuntarahoituksen sijoittajille ja luottoluokittajille keskeinen järjestely, johon ei saa yhtiön varainhankinnan vakauden ja kustannustehokkuuden sekä sitä kautta kuntien ja sosiaalisen asuntotuotannon rahoituksen saatavuuden varmistamiseksi kohdistua epä-

jatkuvuutta tai muuta epäilystä sen toimivuudesta. Tämän vuoksi Kuntien yhteisen varainhankintajärjestelmän kannalta on keskeistä, että maakuntauudistus toteutetaan EU:n valtiotukisääntely riittävästi huomioivalla tavalla ja siis varmistetaan, että maakuntien/Maakuntien Tilakeskus Oy:n toiminta ei ole ristiriidassa tämän sääntelyn kanssa.

Hallituksen esityksessä (14/2018 ja 5/2018) sekä hallintovaliokunnan lausunnossa koskien maakuntalakiuudistusta on arvioitu EU:n valtiontukisääntelyn vaatimusten täyttyvän, eikä olennaisia riskejä tähän liittyen arvioida olevan. Haluamme tämän vuoksi painottaa, että Kuntarahoituksen, kansainvälisillä pääomamarkkinoilla toimivana liikkeeseenlaskijana, tulee voida luottaa lainsäädäntöprosessin tuottamiin arvioihin ja valtion intressiin varmistaa, että kuntien yhteinen varainhankintajärjestelmä on lainsäädännöllisesti kestävällä pohjalla.

Kuntarahoitus ymmärtää, että perustuslakivaliokunta on pyytänyt hallitusta vielä arvioimaan esitettyä tarkemmin sote-uudistukseen liittyvän valinnanvapauslainsäädännön asianmukaisuutta suhteessa EU:n valtiontukisääntelyyn. Kannatamme tämän lisäarvioinnin toteuttamista, jotta myös edellä kuvattu Kuntarahoituksen toimintaan liittyvä näkökulma tulee riittävällä painoarvolla huomioiduksi lainsäädäntötyössä.

KUNTARAHOITUS OYJ

Esa Kallio
toimitusjohtaja

Mari Tyster
johtaja, lakiasiat ja yhtiöhallinto